



Alnus ry/Tiedote/  
Julkaisuvapaa 22.9. 2009

Toholampi  
22. syyskuuta 2009



## ALNUS RY JÄRJESTÄÄ TUUKKILAISFILMIFESTIVAALIN ELOKUUSSA 2010

Metsämuseo Luston kokoelmissa on yli 500 metsätaloutta esittelevää dokumenttifilmiä ja tukkilaiselokuvaa. Tämä tukkilaisfilmien runsaus onkin yksi Suomen elokuvakulttuurin ominaispiirteistä. Niiden osuus Suomessa valmistettujen elokuvien kokonaismäärästä on niin korkea, että vastaavaa tuskin löytyy mistään muusta maasta.

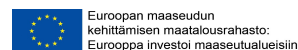
Metsään perustuva talouskehitys on ollut Suomessa ainutlaatuisen voimakasta koko maailman mitassa. Suomi on edelleen Euroopan metsäisin maa, joten suomalaiset ovat aina myös asuneet metsässä. Metsien taloudellinen ja sosiaalinen merkitys on sitten heijastunut monipuolisesti kulttuuriin ja etenkin elokuvaan. Tukkilaisfilmifestivaalien tarkoituksena on analysoida tätä ilmiötä ja julkistaa sitä koko kansalle ja ulkomaille.

Tukkilaisfilmifestivaalin järjestäminen liittyy elimellisesti Metsäkulttuurikeskus Alnuksen toimintaan Tapion Tuvalla Kalajoen Hiekkasärkillä. Metsäkulttuurikeskushan tähtää sekä henkisen että aineellisen metsäkulttuurin vaalimiseen ja metsien merkityksen tunnetuksi tekemiseen. Filmifestivaalin avajaiset ja filmien ensi esitykset tapahtuisivatkin juuri Tapion Tuvalla.

Metsätalouden vaikutukset kulttuuriin ovat esiintyneet lähes kaikilla kulttuurin osa-alueilla: kirjallisuudessa, runoudessa, kuvataiteissa ja sävellystaitteissa sekä myös elokuvataiteessa. Festivaalin tarkoituksena olisi valottaa metsätalouden merkityksen heijastumista nimenomaan elokuvien aiheisiin, sisältöihin ja miljöövalintoihin.

Hanna Snellman kuvasi väitöskirjassaan "Tukkilaisten tulo ja lähtö" tukkilaisfilmejä suomalaisten kansallisena erityissymbolina. Niissä sankarit usein tulevat tuntemattomina jostain kaukaiselta seudulta ja tekevät urotöitä kylämiljöössä kylän neitoja hurmaten. Papit ja opettajat sen sijaan näkivät tukkilaiselämän kyläläisten moraalia heikentävänä. Snellman vertaa tukkilaisfilmejä lännenelokuvaan Yhdysvalloissa, joissa sankarit myös usein saapuvat "jostain tuntemattomasta kaukaa".

Tukkilaisfilmifestivaaleilla voimme tarkentaa tätä Suomen kansan omaleimaista erityispiirrettä. Hanke on omiaan myös lisäämään metsäalan kiinnostavuutta ja arvostusta. Yhteiskuntatieteiden lisensiaatti Pekka Kaarninen Tampereelta tekee festivaalien esisuunnittelua tämän syyskuun ajan. Hänellä on valmisteilla myös oma väitöskirja tästä aiheesta Turun yliopistoon. Professori Matti Leikola Helsingistä toimii tukkilaisfilmifestivaalin suunnittelun asiantuntijana ja Alnuksen puheenjohtaja Matti Palo festivaalihankkeen vastuullisena johtajana. Matti Palon (pj) ja Pekka Kaarnisen lisäksi festivaalitoimikuntaan kuuluu Juha Yli-Korpela Kannuksesta.



Alnus ry järjestää tukkilaisfilmifestivaalin ensi vuoden elokuun lopulla. Esitykset tapahtuvat pääosin Tapion Tuvalla. Ulkoilmanäytännön mahdollisuutta pohditaan esimerkiksi Siipoonjokivarteen, jonka uitosta Teuvo Pakkala Kalajoella asuessaan sai inspiraation "Tukkijoella" näytelmäänsä. Pekka Kaarninen esittelee filmit yleisölle. Festivaalin juhlapuhujaksi kutsutaan joku tunnettu filmiohjaaja tai näyttelijä.



## Tukkilaiselokuvat Suomessa

Tukkilaisista kertovia fiktiivisiä elokuvia on valmistettu Suomessa eri aikoina runsaasti. Elokuvien tukkilaiset ovat useimmiten uittotyöläisiä ja varsinaisia savottatöitä tehdään harvoin. Tukkilaiselokuva on nimenomaan suomalaisen elokuvan lajityyppi. Niitä ovat tehneet useimmat merkittävät ohjaajat ja niissä ovat näytelleet lähes kaikki tärkeimmät tähdet.

Varhaisimmat tukkilaiselokuvat tehtiin Suomessa jo mykän filmin aikana. Ensimmäinen tukkilaiselokuva Koskenlaskijan morsian kuvattiin vuonna 1923. Tukkilaiset olivat ennen sota-aikaa Suomessa vakavien elokuvien aiheena. Kansannäytelmässä Tukkijoella (filmattu 1928, 1937, 1951) oli tosin koomisia elementtejä, mutta kaikki muut filmit käsitelivät vakavasti aihettaan. Ennen sotavuosia valmistuneiden elokuvien aiheet perustuivat useimmiten kirjallisuuteen. Vain Tukkipojan morsian oli ohjaaja Erkki Karun käsikirjoittama. Se oli ensimmäinen 100-prosenttinen äänielokuva Suomessa.

Toisen maailmansodan jälkeen valmistui useita tukkilaisia kuvaavia melodraamoja. Suomalaisen melodraaman mestari Teuvo Tulio käsitteli tukkilaisia useissa elokuvissa, joista tunnetuin on Laulu tulipunaisesta kukasta.

Lähes kaikki 1950-luvulla valmistetut tukkilaiselokuvat olivat komedioita tai farsseja. Niihin liittyi romanttisia tarinoita ja elämän vakavampien puolien pohdintaa, mutta silti ne olivat hauskoja ajanviette-elokuvia. Vuosikymmenen ainoa tukkilaismelodraama Kahden ladun poikki (1958) kertoi metsätyöläisistä eikä uittotyöläisistä.

Television valtakaudella 1960-luvulta lähtien tukkilaiset eivät enää ole olleet suomalaisen elokuvan sankareita, vaikka aiheeseen on aina ajoittain palattu. Tukkilaiselokuviissa on ollut 1970-luvulta lähtien realistista metsätyön kuvausta, mitä vanhemmissa elokuvissa ei ollut. Kalle Päätalon kirjojen pohjalta tehdyt elokuvat olivat siitä hyvä osoitus. Mikko Niskanen oli kuvannut oman aikansa metsätöitä elokuvassa Kahdeksan surmanluotia, joka kuitenkin kertoi pienviljelijän elämän ahdingosta Keski-Suomessa 1960-luvulla. Matti Kassilan ohjaama komedia Meiltähän tämä käy (1973) kuvasi enemmän metsäteollisuutta kuin metsätyötä.

Uusin tukkilaiselokuva Markku Pölösen ohjaama Kuningasjätkä (1998) ei kuvannut valmistumisaikaansa, vaan lähimenneisyyttä 1950-lukua. Nykypäivän tukkilaisfilmit ovat olleet nostalgisia ja realistisia menneisyyden kuvauksia.